

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:

Pe un an: 25 lei

Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român,

Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM

— serviciul export-import presă — Calea Griviței

nr. 64—66, P.O.B. 2001 telex 011226 — București.

Catedrala mitropolitană din Sibiu

— 70 ani de la târnosire —

S-au împlinit în această primăvară 70 ani de când, în cadrul unor festivități cu puternice ecouri, a avut loc sfințirea sau târnosirea monumentalei catedrale mitropolitane din Sibiu, eveniment petrecut Duminică, 30 aprilie (13 mai) 1906.

Începuturile acestei catedrale sînt legate, împreună cu alte înfăptuiri de seamă pentru obștea ortodoxă românească din Transilvania, de numele marelui mitropolit Andrei Șaguna, care, în preajma Crăciunului anului 1857, lansează primul apel pentru strîngerea de fonduri necesare zidirii catedralei, „care să fie maica tuturor bisericilor din eparhia noastră” — cum sublinia Șaguna. Și tot el arată în circulara pe care o trimitea preoților și credincioșilor: „Avem cîteva sute de copii la Sibiu în școalele de aici și bucuros i-aș aduna lingă mine, în toate Duminicile și sărbătorile, și cu osîrdie le-aș da lor învățătură în toate, spre binele lor și spre bucuria noastră a tuturor, dar nu avem biserică unde să-i adunăm.”

Dar mitropolitul — care lupta „în contra tuturor factorilor potrivnici... mulți și nenumărați, pînă ce a izbutit să emancipeze Biserica sa din starea ei apăsătoare și umilită și a o aduce la adăpostul egalei îndreptări” cu celelalte culte din împărăția habsburgică, cum spun cercetătorii — n-a apucat să-și vadă împlinită această fierbinte năzuință.

Ceea ce a conceput și inițiat mitropolitul Șaguna au preluat și dus mai departe urmașii săi de scaun: Miron Romanul (1874—1898) și mai ales Ioan Mețianul (1898—1916), care se afirmase înainte de aceea ca protopop (la Zărnești) și episcop (la Arad) prin lucrări gospodărești remarcabile. Cu „sacră însuflețire și cu energia ce-l caracterizează... luînd firele lucrării rămase de (la) antecesorul său și adunînd și mijloacele necesare prin o colectă cu bun succes” — cum se exprimă documentele vremii — „după șapte ani de păstorire fu fericit prin stăruință și muncă neobosită a vedea înălțat Sionul cel măreț ortodox românesc, frumos și împodobit, în cetatea Sibiului...”

Pentru construirea catedralei a fost ales un teren potrivit din plin centrul orașului. Pe locul respectiv fu înălțată o bisericuță de lege ortodoxă răsăriteană, zidită între anii 1790—1799. Aceasta a trebuit să fie demolată, împreună cu opt case din vecinătatea ei, proprietate a Arhiepiscopiei noastre, spre a se asigura spațiul necesar construirii catedralei.

În 5/18 august 1902, cu solemnitatea cuvenită, a fost așezată piatra fundamentală a viitoarei biserici catedrale.

Lucrările de zidire s-au desfășurat în cursul anilor 1902—1906, după planurile de edificare ale arhitecților Virgil Nagy și Iosif Kommer. La întocmirea proiectului lor — care a obținut premiul I la concursul anume organizat în acest scop — cei doi arhitecți au luat de bază „biserica cea mare a Creștinătății, Sfînta Sofia din Constantinopol”. Catedrala mitropolitană din Sibiu avea să preamărească astfel, prin stilul ei sofianic, necuprinsa înțelepciune divină care crează și promiază toate cele ce sînt. Ea evocă totodată, nemărturisit, cealaltă înțelepciune, sofia de Dumnezeu insuflată pe care fiecare credincios este chemat să și-o însușească și, deci, să se lase călăuzit de luminile ei nestinse în toate zilele vieții sale.

Executarea picturii a fost încredințată lui Octavian Smigelschi. El a pictat icoanele de pe iconostas, cupola și figurile masive ale celor patru Sfinți Evangheliști de sub cupolă.

Pe frontul de deasupra intrării în catedrală sînt pictați în medalioane de mozaic cei patru Sf. Evangheliști, cu simboalele lor, avînd la mijloc,

sus, pe coama arcului, icoana Mîntuitorului cu globul pămînesc în mînă, iar cu dreapta binecuvîntînd pe credincioși.

Patru clopote impunătoare — în greutate de 1.345 kg, 790 kg, 732 kg și 168 kg — au fost înălțate în turnurile catedralei. (Luată aproape toate în cursul primului război mondial și transformate de comandamentul militar austro-ungar în arma-

Catedrala mitropolitană din Sibiu

ment ucigător, ele au fost înlocuite cu altele în anul 1926, prin purtarea de grijă a mitropolitului Nicolae Bălan, † 1955). Pentru ca sunetul tuturor clopotelor originale să dea o armonie adecvată din punct de vedere religios, renumitul profesor de muzică de la liceul ortodox român „Andrei Șaguna din Brașov”, compozitorul Gheorghe Dima, a propus acordul E-mol (Mi-minor). La 10 decembrie 1904 clopotele originale au fost trase, de probă, pentru întia dată. Era o frumoasă zi de vineri, zi în care la Sibiu avea loc obișnuitul tîrg săptămînal. Efectul acestei demonstrații de ordin pur tehnic a fost răscolitor în rîndurile miilor de români, orășeni și țărani.

Sfințirea catedralei a avut loc Duminică, 30 aprilie (13) mai 1906, prin rugăciunile arhiepiscopului-mitropolit Ioan Mețianu, împreună cu episcopul Ioan Papp al Aradului și mare sobor de preoți și diaconi. Corul studenților teologi era dirijat de profesorul preot Dimitrie Cuntan, iar impunătorul cor mixt al catedralei — compus din 140 membri — de către profesorul preot Timotei Popovici.

Telegraful Român din preziua sfințirii catedralei, sîmbătă, 29 aprilie 1906, publica un vibrant material premergător târnosirii, din care reproducem următoarea frază: „Această biserică mitropolitană își va deschide mîine larg porțile să cuprindă întrînsa toată suflarea românească, cîta va alergera la marele praznic al târnoseniei, ca să îngenunche în fața sf. altar, aducînd jertfa laudei, și înălțînd rugăciuni de mulțumită către Cel Atotputernic, care „a păzit cu mînă tare pe

(Continuare în pag. 2)

Piine pentru suflet

Ascultarea de Dumnezeu

Cele mai multe și mai grele suferințe în viața oamenilor vin din cauza neascultării. Neascultarea a fost primul păcat care a adus celor dintîi oameni pierderea fericirii. Neascultarea lor de porunca lui Dumnezeu a fost păcatul, de pe urma căruia a venit moartea, precum spune Sf. Apostol Pavel. „Căci precum prin neascultarea unui singur om s-au făcut păcătoși cei mulți, tot așa prin ascultarea unuia se vor face drepti cei mulți” (Romani 5, 19).

Așadar, neascultarea este începutul dezordinii și al pieirii, iar ascultarea este începutul armoniei și al mîntuirii. „A asculta face mai mult decît jertfele” (I Samuel 15, 25), deoarece orice ascultare este o dăruire, o jertfă a inimii, o deschidere spre un alt semen, a cărui voință devine voința ta și cu care intri în comuniune.

Cel ce nu ascultă de nimeni este un izolat și nu poate fi folositor oamenilor.

Ascultarea de Legea Domnului duce la dreptate și bunătate, la desăvîrșire și sfințenie, fiindcă voința lui Dumnezeu este dreaptă, bună și sfîntă, precum zice psalmistul: „Fericit este cel ce umblă în calea Domnului”.

De la apostolul Pavel ne-a rămas acest îndemn: „Luați seama, nu cumva să nu voiți a asculta pe cel ce vă grăiește, căci de nu ascultăm de cei ce ne grăiesc pe pămînt vom lua pedeapsă și cu atît mai vîrtos dacă nu ascultăm de Cel ce ne grăiește din ceruri” (Evrei 12, 25).

Pildă de ascultare desăvîrșită de Dumnezeu ne dă însuși Domnul nostru Iisus Hristos — „Eu m-am pogorît din cer, a zis el, nu ca să fac voia mea, ci voia Celui ce m-a trimis” (Ioan 6, 38).

În convorbirea cu femeia samarineancă de la fîntîna lui Iacov, din preajma Siharului, Iisus a răspuns ucenicilor care îl invitau să mînce: „Mîncarea mea este să fac voia Celui ce m-a trimis și să împlinesc lucrarea lui” (Ioan 4, 34).

Iar în clipele de mare zbucium, din grădina Ghețimani, Mîntuitorul și-a încheiat rugăciunea cu cuvintele: „Părinte, nu voia mea, ci voia Ta să se îplinească” (Luca 22, 42).

Ascultarea Mîntuitorului de voia Tatălui cerească a fost atît de desăvîrșită, încît El „s-a deșertat pe sine, chip de rob luînd, făcîndu-se asemenea oamenilor și la înfățișare aflîndu-se ca un om, s-a smerit pe sine ascultător făcîndu-se pînă la moarte și încă moarte pe cruce” (Filipeni 2, 7—8).

Pildă de ascultare și smerenie ne-a lăsat și Prea Curata Fecioara Maria, cînd i-a vestit îngerul taina cea mare că va naște pe Fiul lui Dumnezeu. Deși vestirea era mai presus de înțelegerea minții ei, a zis: „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvîntul tău” (Luca 1, 38). Toată viața Maicii Domnului a fost o viață de ascultare și de slujire a lui Dumnezeu.

Nu poate cineva să conducă și să slujească dacă nu ascultă și dacă nu înțelege pe semenul său. Este adevărat cuvîntul Scripturii care spune: „Căpetenia se cade să fie ca cel ce slujește” (Luca 12, 26).

Se cuvine, drept aceea, să ascultăm de Dumnezeu și de oameni, fiindcă toți oamenii sînt făpturi ale lui Dumnezeu și au aceeași chemare la mîntuire.

Preotul care nu-și ascultă credincioșii și nu este atent la cerințele lor, se abate de la calitatea lui de părinte sufletesc. Cum apare, de pildă, un tată care nu ascultă cererea copiilor și care nu o împlinește pe cît se poate, care nu-i mîngîie cînd aceștia au necazuri. Tot asemenea este și

(Continuare în pag. 2)

Catedrala mitropolitană din Sibiu

(Urmare din pag. 1)

român, poporul Său, povătuindu-i pași spre cărările cele grele, dar frumoase ale dreptății și ale biruinței.

Se cuvine să reținem că la sfințirea catedralei au participat și reprezentanți ai Bisericii ev. lut. C. A., Bisericii romano-catolice și Bisericii reformate.

Toastînd la masa festivă ce s-a dat cu acest prilej, fruntașul român bănățean, Coriolan Bre-dicean, spunea între altele: „Orice român, văzînd această catedrală a Bisericii ortodoxe române, cu ochii ridicați, făcîndu-și cruce și, văzînd-o frumoasă, măiestroasă, un simț va săgeta inima, un gând va fulgera mintea sa: sînt mîndru că sînt român — și va binecuvînta pe toți care au contribuit, cu bani, cu osteneală și jertfă la ridicarea ei, catedrala reprezentînd, precum vedem, pentru românii din acel timp și un simbol al izbînzilor viitoare ale poporului român.

Și pe drept cuvînt, căci ridicarea acestui impunător monument bisericesc, în condițiile de asuprire din acel timp și cînd puterea economică a românilor era modestă, însemna și un fapt dătător de nădejde de mai bine.

Încrestăm și aceea că la sfințirea catedralei a luat parte și marele istoric Nicolae Iorga, care, profund impresionat de monumentalitatea catedralei, ca și de primirea ce i s-a făcut, „într-un grai dulce românesc — cum consemnează Telegraful Român, nr. 48/1906 — cu lacrimi în ochi a adus prinos de dragoste fără hotare poporului

român”. După mărturia P. Cuv. arhim. I. Dinu de la Mănăstirea Brâncoveanu, participant la festivitate, N. Iorga ar fi declarat: „Poporul care este capabil de asemenea fapte mărețe merită să trăiască.” Luni, a doua zi după tîrnosire, N. Iorga a ținut o conferință cu tema: „Viața culturală românească de astăzi”, despre al cărei efect Telegraful Român scria: „Aplauze și ovațiuni ca cele ce au urmat după conferința d-lui Iorga nu s-au pomenit la noi.”

Este momentul să consemnăm și faptul că brumul catedralei: Sf. Treime — pe care îl avusese și catedrala vechei mitropolii a Transilvaniei, cu sediul la Alba Iulia, pe care îl are și catedrala din Blaj ca și alte biserici — avea și un înțeles simbolic național și anume unitatea de monolit a celor trei provincii românești: Transilvania, Țara Românească și Moldova, care una sînt asemenea Sf. Treimi în Ființa divină.

În timpul arhiepiscopiei I. P. S. Mitropolit Iustin Moiescu, s-au executat lucrări masive de consolidare a catedralei, iar în timpul arhiepiscopiei mitropolitului Nicolae Colan († 1967) a fost înveșmîntată cu pictura mult așteptată.

Actualul nostru arhiepiscop, I. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin, asigură catedralei deplină ei funcționalitate pentru credincioșii care o cercetează, pentru monumentalitatea și frumusețea ei, catedrala fiind vizitată an de an de zeci de mii de turiști de peste hotare.

R.

Ascultarea de Dumnezeu

(Urmare din pag. 1)

păstorul de suflete care nu-și ascultă credincioșii și nu se identifică cu viața lor, ci rămîne surd și mut la durerile și bucuriile lor.

Chemarea preotului este aceea de a aduce pe credincioși la ascultarea de voia lui Dumnezeu și de împlinirea ei — „Să-i aducă, în numele lui Hristos la ascultarea credinței” (Romani 1, 5; 15, 18) și la împlinirea faptelor bune care izvorăsc din credință.

Rînduit slujitor lui Dumnezeu și credincioșilor, preotul are mereu îndatorirea să fie ascultător și împlinitor al voii lui Dumnezeu, dar, în același timp, el trebuie să asculte și glasul credincioșilor săi, glasul cerințelor vremii în care trăiește.

Ascultarea nu înseamnă pasivitate și inactivitate. Ea duce la pătrunderea în adîncul realităților, în cunoașterea adevărului și la slujirea semenilor. Din ascultarea de Dumnezeu și de oameni se formează deciziile, se nasc hotărârile salvatoare și se înlătură praful de pe filonul aurifer al faptelor bune.

„Ascultă și alege” spune o vorbă din bătrîni. Iar Sfînta Scriptură adaugă: „Fericiți sînt cei ce ascultă cuvîntul lui Dumnezeu și-l păzesc!” (Luca 11, 28).

Nu-mi pot închipui, astăzi, un adevărat preot care să nu aibă pe masa sa Sfînta Scriptură, în care se cuprinde Cuvîntul lui Dumnezeu, revelația adevărului divin, pe care este dator să-l asculte, să-l împlinească și să-l transmită cu rîvnă credincioșilor săi.

Nu-mi pot închipui un slujitor al altarului care să nu aibă pe masa sa cartea neamului, istoria poporului român, istoria suferințelor și biruințelor strămoșilor, din care să se împărtășească și el și să facă din ea un izvor de învățăminte pentru credincioșii săi.

Trăim vremea unor mari pasiuni pentru adevărul istoric pe care se temeluiește viața poporului nostru, născut și stăpîn pe aceste plajuri.

Ca și în trecut, preoțimea de astăzi este chemată să îngemîneze ascultarea și slujirea lui Dumnezeu cu ascultarea și slujirea poporului.

Părintele VASILE

Convorbiri cu credincioșii

1. Despre Biserică

— Părinte, spune-mi ce-i Sfînta Biserică, pentru că eu aud mereu de Biserică, de adunarea bisericii, de biserică unde merg credincioșii în Duminici și sărbători, de biserică noastră, de biserică voastră?

— Biserică, fiule, are mai multe înțelesuri. Biserică i se zice și construcției unde mergem să ne rugăm. Aceasta e biserică, locaș de închinăciune. Dar Biserică este și adunarea credincioșilor care cred și mărturisesc pe Hristos Fiul lui Dumnezeu și se conduc după aceleași rînduiri.

— Dar nu toți se conduc după aceleași rînduiri și fiecare zice că Biserică lui este adevărată.

— Ei, vezi, e tocmai ce spuneam la început că lipsa de dreptă judecată ne face să avem diferite păreri. Cine crezi că are o mai bună judecată?

— Eu cred, părinte, că cei cu viață curată. Așa este fiule, drept judeci. Și cine crezi că a avut o viață mai curată decît Sfinții. Biserică, zic ei, trebuie să fie Una, Sfîntă, Sobornicească și Apostolească.

— Cum una, părinte, cînd sînt atîtea biserici?

— Una în învățătura sa fiule, să se silească toți să ajungă la aceeași învățătură. „Unul este capul ei, căci nimenea nu poate să pună altă temelie afară de cea pusă, care este Iisus Hristos” (I Cor. 3, 11). Și așa trebuie să fim și noi, „alcătuiți un singur corp în Hristos” (Rom. 12, 5). Și Sfînta Treime deși are trei fețe este una în ființă.

— Și cum se spune, părinte, că Biserică este sfîntă, cînd eu văd atîția care fac parte din Biserică și nu sînt sfinți?

— Fiule și între Sfinții Apostoli unii au greșit uneori, dar aceasta nu a stîrbit învățătura sfîntă a Bisericii. Biserică este sfîntă și prin harul ei. Toată zidirea rezemîndu-se temeinic, se înalță ca o Biserică Sfîntă în Domnul (Efes. 2, 21) și e sfîntă mai ales pentru că sfînt este capul ei, Domnul nostru Iisus Hristos, și toți membri ei se silesc să fie sfinți în Hristos. „Căci și cel ce sfințește și cei ce se sfințesc dintr-unul sînt toți” (Evrei 2, 11).

Sfînta Biserică este și sobornicească, adică pentru toată lumea, vestind pentru toți toată învățătura dreaptă pentru mîntuire, după învățătura Cărții Sfinte: „Să se propoveduiască în numele Lui pocăința și iertarea păcatelor la toate popoarele” (Luca 24, 47). Iar în alt loc se zice: „Și veți fi martori în Ierusalim și în toată Iudeia și Samaria pînă la marginea pămîntului” (F. Ap. 1, 8).

Ai mai auzit că Biserică este și apostolică, adică ține învățăturile Sf. Apostoli, pe care ei le-au primit de la Mîntuitorul „zidurile cetății aveau

12 temelii și pe ele erau numele celor 12 Apostoli ai Mielului” (Apoc. 21, 14). Așa ne învață Sf. Scriptură și altundeva: „Fiind întemeiați pe temelia Apostolilor și a proorocilor și avînd pe însuși Iisus Hristos piatra unghiulară” (Efeseni 2, 20). Vezi, fiule, care trebuie să fie temelia învățăturii drepte credințe? Învățătura Sfinților Apostoli, pe care ei cei dintîi au primit-o curată ca apa de izvor de la însuși Mîntuitorul.

Cred că nu-ți poți închipui o casă fără o temelie, căci toată clădirea se reazimă pe o temelie și după cum e de temeinică temelia așa va fi și de rezistentă casa. Iar o temelie mai bună, mai durabilă, nu se poate pune Sfintei Biserici decît aceea a Sfinților Apostoli și este așa de limpede, că bisericile creștine mai tîrziu înființate n-au făcut bine cînd au început să zidească pe altă temelie lăsînd pe cea mai bună a Sfinților Apostoli.

— Am auzit, părinte, că Biserică este în cer, dar și pe pămînt. Cum vine aceasta?

— Sfînta Biserică este una, dar coroana este văzută, deci pe pămînt, iar rădăcina sau temelia este în cer. Așa este Biserică nevăzută în cer și fiindcă cei ce fac parte din ea au scăpat de lupta cu ispitele de pe pămînt, i se mai spune Biserică triumfătoare, iar cei de pe pămînt, care nu a scăpat de luptă, i se spune Biserică luptătoare. Din aceasta facem parte și noi, trebuind să luptăm cît sîntem aici, ajutați de darul lui Dumnezeu adus de Mîntuitorul. Dar nici în Biserică luptătoare nu sîntem toți la fel: „Oare toți sîntem Apostoli? Oare toți sîntem prooroci? Oare toți sîntem învățători?” (I Cor. 12, 29). Deci vezi că numai unii sînt care învață și alții sînt care ascultă. Există, așadar, Biserică conducătoare: Hristos, episcopii, preoții, diaconii, și Biserică ascultătoare, obștea dreptcredincioșilor creștini.

— Da, părinte, așa e, dar la început mi-ai vorbit și despre biserică, ca locaș de închinare.

— Da, fiule, aceasta este locașul unde ne adunăm la rugăciune. Ne rugăm noi în mai multe locuri, acasă sau pe hotar, dar în locașul sfînt, în biserică, rugăciunea este mai apărută de ispite, căci acolo este loc sfînt.

— De ce sfînt, părinte?

— E sfînt, fiule, pentru că acolo este sfîntul altar și pe el e trupul și sîngele Domnului ca jertfă. Așa a poruncit Dumnezeu încă din vechime (Ieșire 25, 8) să se facă locașuri de închinare și toate locașurile poruncite de Dumnezeu aveau altar. Deci orice locaș de închinare trebuie să aibă altar, iar pe altar se aduce jertfa. Dar primul altar al jertfei celei mai sfinte a fost Sfînta

Cruce, iar jertfa însuși Fiul lui Dumnezeu, Domnul și Mîntuitorul nostru. Iar altarul bisericii e continuarea Sf. Cruci. Poate că ai citit, fiule, în cartea Apocalipsei, că și în cer este altar: „Apoi a venit alt înger care a statut înaintea altarului ținînd o cădelniță de aur. Acestuia i s-a dat tămîie ca să o pună cu rugăciunile tuturor sfinților, pe altarul cel de aur dinaintea tronului. Fumul de tămîie cu rugăciunile sfinților s-a ridicat de mîna îngerului înaintea lui Dumnezeu (Apoc. 8, 3).

— O ce mă mir, părinte, că ceea ce văd la biserică este și în cer, altar, cădelniță, tămîie.

Așa e fiule, că așa au fost poruncite de Dumnezeu. Altarul este sfînt pentru că aici se pogoară Sfîntul Duh și preface darurile în sfîntul trup și sînge la cuvintele preotului: „Prefăcîndu-le cu Duhul Tău cel Sfînt.”

Este sfînt pentru că în el sînt îngropate oase din trupurile sfinților martiri, ce și-au dat viața pentru credința în Hristos. Sfîntul Altar este sfînt pentru că pe el se află Sf. Evanghelie care înlocuiește tablele legii, Sfînta Cruce pe care s-a răstignit Domnul Hristos. Dar cred că îți dai seama cu cît mai sfînt este altarul Bisericii noastre, pentru aceea ce se află pe el, pentru jertfa ce se aduce în Duminici și sărbători la Sf. Liturghie, fiind prezenți în chip nevăzut și sfinții îngeri. Pe altar se pogoară Sf. Duh peste Sf. Daruri prefăcîndu-le în trupul și sîngele Domnului. Astfel deși sînt ziduri făcute de mîna omenească, cînd intri în sfîntul locaș simți o mare bucurie duhovnicească, încît îți vine să cînti cîntarea noastră bisericească: „În biserică mării Tale stînd, în cer ni se pare a sta”, sau: „Mai bine o zi în curțile tale decît mii în alte părți.” Aceasta te atrage cu putere și-ți vine să zici cu Psalmistul: „Bucuratu-m-am de cei ce mi-au zis mie să mergem la casa Domnului” (Psalmul 121, 1). Mîntuitorul nostru însuși a cinstit sfîntul locaș de închinare și deseori venea în el cu Sfinții Apostoli la rugăciune, precum se arată la Matei 23, 17; F. Ap. 24, 11. Vezi deci, fiule, cîte înțelesuri are Biserică și cum trebuie primite aceste înțelesuri după dreapta judecată a Sfinților care ni le-au transmis nouă de la Mîntuitorul Iisus Hristos.

Pr. I. Mibălțan

Vizitînd Mausoleul de la Mărășești

Multe sînt locurile din țara noastră pe care trebuie să pășești cu evlavie și cu respect, pentru că ele vorbesc despre un trecut zbuciumat și sînt martore ale luptei poporului nostru pentru libertate și dreptate socială.

Însoțit de un grup de turiști, am vizitat cu adîncă emoție Mausoleul de la Mărășești, care vorbește despre vitejia și eroismul pînă la moarte al ostașilor români, în luptele de la Mărășești, din anul 1917.

În timp ce ghidul, cu mult spirit patriotic, ne dădea explicațiile necesare, mă gîndeam că aici totul poartă amprenta sacrificiului, că monumentul adăpostește atîția eroi ai neamului, știuți și neștiuți, căzuți pentru a-și face datoria, aparîndu-și Patria.

Despre acest monument a apărut în anul 1971 un istoric întocmit de doamna Zefira Voiculescu, membră în Comitetul de construcție, din care rezultă că lucrările pentru înălțarea acestui edificiu au durat din anul 1923 pînă în toamna lui 1938 și că în el au fost adunate osemintele a aproape 10.000 de eroi, care și-au jertfit viața pentru apărarea pămîntului străbun.

Monumentul a fost ridicat „prin contribuția femeilor, a miilor de cetățeni de pe întreg cuprinsul țării, cu concursul unor arhitecți, sculptori și pictori de renume ai vremii”.

Este demn de amintit că la începutul lucrărilor, unul din luptătorii de la Mărășești, fiind încă în viață, deși grav rănit, maiorul Miclescu, indicînd locul unde să se ridice monumentul prin înfigerea în pămînt a unui drapel tricolor, a rostit: „Fie ca mausoleul ce va fi înălțat aici să aducă aminte urmașilor noștri că la Mărășești s-a vărsat cel mai mult sînge românesc în apărarea pămîntului strămoșesc!”

Referitor la acest monument mai arătăm că în interiorul său, sub forma unui enorm cavou, cu

un diametru de 40 de metri, au fost distribuite, sub formă de raze, 16 galerii cu cripte etajate, dintre care 8 galerii lungi și 8 galerii rotunde, acestea din urmă avînd cripte și în pardoseală. Galeria au fost unite între ele printr-un coridor circular. În cele 8 galerii rotunde, care au cripte în pardoseală, au fost așezați mulți eroi necunoscuți. Numele celor identificați au fost săpate pe plăcile din fața criptelor etajate între coloane. În rotundă, care formează inima mausoleului, a fost așezat sarcofagul generalului Eremia Grigorescu, comandantul Armatei 1 în timpul luptelor de la Mărășești. Pe sarcofag stă scris: „Aici odihnesc alături de generalul lor osemintele soldaților necunoscuți.”

Dacă citim numele eroilor scriși pe plăci, observăm și multe nume de preoți, iar, în această privință, lucrarea doamnei Voiculescu menționează: „Pe o altă placă au fost incrustate în marmură și numele locotenentului Gabriel Pruncu, din Regimentul 50/60 infanterie, al preotului Ștefan Ionescu Cazacu, din Regimentul 3 Olt, de asemenea vrednic de amintit între eroi.”

Cercetînd acest mausoleu, miile de vizitatori au ocazia să vadă nu numai un valoros monument de artă și monument funerar al nostru, dar ei își aduc aminte de marele sacrificiu făcut de fiii țării pentru apărarea gliei străbune, amintindu-și totodată datoria sfîntă ce o are fiecare, de a apăra cuceririle celor ce au căzut pe cîmpul de luptă de la Mărășești și în alte părți, de a apăra independența și suveranitatea Patriei.

Și Biserica Ortodoxă Română cînd îi pomenește și se roagă la fiecare Sf. Liturghie pentru „eroii neamului, morți pentru apărarea și libertatea Patriei” — aduce aminte credincioșilor că la temelia vieții însoțite de astăzi stau jertfele date de fiii României pentru apărarea pămîntului strămoșesc. Ceea ce nu trebuie uitat niciodată!

Pr. Nicolae Leșe

Pagini de istorie

Piatra Cinzaiului

Pe strada principală a comunei Hălmașiu din județul Arad, în curtea bisericii vechi se află „Piatra Cinzaiului” salvată de la pieire și adusă prin grija preotului Petre Bejan la locul actual din temelia unei case vechi, demolate. Ea se folosea ca obiect de tortură în timpul revoluției lui Horea, Cloșca și Crișan (1784) și chiar mai înainte, cînd credincioșii români erau împotriva uniatismului. Se știe că între 1750—1760 au avut loc mari frămîntări în Transilvania. În primăvara anului 1753 credincioșii n-au acceptat a trece la uniți, strigînd toți într-un singur glas și dintr-un suflet că nu predau cheile bisericii decît episcopului român din Arad, atunci cînd va veni el. „Sîntem în fața voastră, tăiați-ne, omoriți-ne dar cheile nu vi le dăm”, au strigat cu toți într-un glas.

„Piatra Cinzaiului” avea rolul ca atunci cînd credincioșii ieșeau de la biserică, cei care au fost depistați că s-au manifestat împotriva uniției, ori s-au referit la revendicări sociale, erau dezbră-

cați și în vîzul tuturor li se aplicau pe această piatră 25 de lovituri pe corp de către cel investit prin ordinul domeniului cu dreptul sabiei.

Scaunul domnesc avea dreptul să pronunțe și sentințe ultimative. „Piatra Cinzaiului” are o lungime de circa doi metri și o lățime de 80 cm. Tot aici, de o parte și de alta, erau obezile. Iobagul era alungit și pus în obezi, în jug și cătușe. Alături era ciubărul cu apă pentru ca cel oropsit să fie reînviat din leșin prin stropirea cu apă și a nu-i fi lăsate urme pe corp.

„Piatra Cinzaiului” a fost înfățișată și pe o pînză a pictorului naiv din Hălmașiu, Ioan P. Roman, fiind cunoscută acum datorită expozțiilor și pe alte meleaguri ale lumii.

Această piatră reprezintă și ea, precum vedem, un document, o pagină de istorie din trecutul mult încercatului nostru popor.

Ion Coțoi

Morala creștină

În editura și tipografia Institutului biblic din București (1974, 317 p.) a apărut, cu binecuvîntarea Prea Fericitului Patriarh Justinian, *Morala creștină*, manual pentru seminariile teologice ale Bisericii Ortodoxe Române, autor fiind P. C. arhid. dr. Ioan Zăgrean, profesor la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu.

Lipsa unui asemenea manual s-a simțit cu atît mai mult cu cît vechile manuale pentru predarea Teologiei morale sînt epuizate, iar pe de altă parte acestea nu ar fi mai corespuns noilor probleme pe care le pune dezvoltarea vieții din zilele noastre.

Cu o bogată experiență în învățămîntul teologic, P. C. arhid. dr. Ioan Zăgrean a reușit să expună problemele mari ale acestei discipline teologice cu multă claritate, sistematic și atrăgător, arătînd atît temeiurile acestora din cele două izvoare ale Revelației divine (Sfînta Scriptură și Sfînta Tradiție), cît și cele raționale, scoase din experiența general umană și mai ales creștină. Lecturile de la sfîrșitul aproape al fiecărei lecții au darul de a concretiza și lămurii ideile morale, expuse uneori

destul de rezumativ și schematic pentru încadrarea în lecțiile din programa analitică școlară. Asimilarea materialului expus în lecții de către elevi este ușurată prin întrebările în așa fel gîndite și așezate la sfîrșitul fiecărei lecții încît răspunsul la ele — după precizarea autorului — „să constituie nu numai un rezumat sintetic al materiei din lecția respectivă, ci și pe aceea de a-i face pe elevi să gîndească personal și să aprofundeze unele cunoștințe... să facă legătura cu cunoștințele dobîndite de la alte lecții, precum și cu cele din cadrul altor discipline de studii...” (p. 6). Aceste întrebări și altele asemănătoare, care se desprind din acestea pot fi fructificate de profesorii care predau această disciplină teologică în vederea intensificării procesului de educație moral-creștină, adică al dobîndirii nu numai de cunoștințe teoretice, ci de formare a convingerilor, înnobilitate a sentimentelor și de trăire a adevărilor creștine în condițiile vieții bisericești și social patriotice din zilele noastre.

Pentru atingerea acestui rost principal al oricărei discipline teologice, dar mai ales al Moralei creștine ortodoxe, poate era potrivit ca autorul să fi introdus o lecție sau două despre idealul moral creștin descoperit și realizat în persoana și viața

IOAN POPAZU

Sărbătorirea împlinirii, în toamna care a trecut, a 125 ani de la înființarea liceului „Andrei Șaguna” din Brașov, ne oferă potrivit prilej să evocăm, în puține rînduri, chipul vrednicului protopop al Brașovului din acel timp, Ioan Popazu, devenit apoi episcop, care a fost inima acestei unanim apreciate vetre de cultură românească, pusă în slujba obștei românești din Transilvania.

Protopop al Brașovului și episcop al Caransebeșului, Ioan Popazu a înscris pe coordonatele vieții bisericești pagini mărețe într-o perioadă de profunde frămîntări naționale, fiind unul din corifeii generației pașoptiste, „înzestrați cu științe solide și desăvîrșiți prin școală” — cum îi plăcea lui să spună.

Născut la 20 decembrie 1808 în Scheii Brașovului, din părinți de origine munteană cu preocupări neguțătorești (specifice românilor din acest loc), Ioan Popazu pătrunde de timpuriu tainele învățaturii creștinești prin înscrierea sa la școala bisericii „Sf. Nicolae”, ca elev al cunoscutului dascăl, de origine sibiană, Simion Jinariul. Din dorințe neguțătorești, părinții îl înscriu, alături de fratele său mai mare — Constantin, la școala grecească din Brașov-cetate, de pe lîngă biserica „Sf. Treime”, fondată de negustorul brașovean Panaiot Nica în baza donației făcute la 1823 de prințul Brîncoveanu. Îl aflăm apoi elev al gimnaziului săsesc din Cetate, pentru ca în 1832 să absolve cursul filozofic în cadrul gimnaziului romano-catolic din Cluj.

Cu această acumulare de cultură românească și universală, cu stipendiul bisericii „Sf. Nicolae” din Scheii Brașovului, se înscrie pentru patru ani ca student al cunoscutei facultăți de teologie din Viena, frecventată de un foarte mare număr de ardeleni, între colegi înfîlînd și pe Ion Maioreșcu (Ion Trifu — pe numele său adevărat), viitorul său cumnat căruia i se atașează prietenește, datorită ideilor și acțiunilor progresiste pașoptiste nutrite și trăite de amîndoi, alături de alții fii ai Transilvaniei.

Convins că „singura garanție a tuturor drepturilor naționale sînt și vor fi bărbății națiunii române”, Ioan Popazu se dovedește un om al timpului său. Astfel, îndată ce se întoarce pe meleaguri natale, după ce un an funcționase ca secretar al episcopului Moga, e numit mai întîi diacon pentru că din 1830, timp de 27 de ani, Ioan Popazu să rămînă parohul bisericii Sf. Nicolae în care s-a și botezat și protopop al Brașovului, slujind cu dăruire și devotament această biserică cu un trecut bogat, adînc împlîntată în istoria noastră românească. Încă în perioada de studenție, românii brașoveni, văzîndu-și biserica și școala într-o situație destul de tragică, nădăjduiau că „îndată ce va sosi acel în Viena aflător teolog Ioan Popazu, care este în deplin vrednic de o a doua școală și care toate limbile patrii folositoare le cunoaște, a îl așeza ca dascăl... căruia și stația de diacon și paroh la această sfîntă biserică i se cuvine și cu atîta sunt reprezentanții încredințați mai tare, cum că acest teolog... va da sporu cu durere de inimă și cu curată simțire tinerimei, a compatrioților săi la învățatură și la morală”.

Chiar de la început, tînărul teolog nu va înșela așteptările localnicilor, știind să-și îndemne fiii săi

(Continuare în pag. 4)

Mîntuitorului Iisus Hristos, cunoscînd faptul că hristocentrismul și sobornicitatea (adică relația personală cu Iisus Hristos și cu Biserica — ca Trup tainic al Domnului) sînt cele două caractere fundamentale ale vieții creștine autentice și ale moralei creștine ortodoxe. Avînd în vedere că scopul esențial al învățămîntului teologic trebuie să fie deprinderea și trăirea învățaturii dumnezeiești, adică creșterea duhovnicească după pilda și asemănarea Domnului Hristos și cea mai aproape disciplină de învățămînt în acest sens este Teologia morală, considerăm potrivit ca această materie, în noua programă analitică care va apare, să fie prevăzută în ultimii doi ani ai seminarului teologic.

Ne exprimăm nădejdea că acest manual, cît și cursul de morală creștină (care se predă la Institutele teologice de grad universitar din Patriarhia Ortodoxă Română și care este în curs de apariție), vor aduce un real folos nu numai elevilor și studenților teologi, ci vor fi tot atît de folositoare preoților și credincioșilor Bisericii noastre, dornici de cunoaștere și trăire creștină ortodoxă în condițiile noilor realități sociale care se edifică neîncetat în patria noastră.

Pr. F. Costea

Cu privire la prietenie

În Cartea cârților vieții stă scris: „Sufletul lui Ionatan s-a lipit de sufletul lui David și l-a iubit Ionatan, ca pe sufletul său” (1 Regi 18, 1).

Iată un exemplu de-a pururea grăitor, viu și emoționant de prietenie adevărată între două suflete de elită și neprihănite ca floarea de mireasmă cerească a nevinovăției.

Cei doi prieteni se iubeau cu o ardoare și sinceritate care deschide și mișcă inima. Îi legau strădaniile și simțămintele, temerile și gândurile, speranțele și visele înaripate. Nici o deosebire nu i-a despărțit; niciodată înconștrindu-se, fiecare făcea ce dorea inima celuilalt.

David era într-una fugărit de ura crâncenă a lui Saul. Primejduindu-și zilele, Ionatan l-a izbăvit de moarte.

Un prieten cinstit, credincios și înțelept este o fericire, un stîlp neclătit, o binefacere pentru inimă și suflet, un „acoperămint tare; și cine l-a aflat pe el, aflat-a comoară” (Is. Sir. 6, 14). Își cheltuiește mintea și sufletul pentru binele tău. Sprijinitor în clipe grele, e lângă tine la bine și la rău. „Prietenul adevărat iubește în orice vreme, iar în nenorocire el este ca un frate” (Pilde 17, 12). Iată profilul psihologic, chipul prietenului după Sf. Scriptură: Om de credință și nădejde, același la greu și la nevoie, în zile bune și rele.

Cînd șovăi între bine și rău, ești prins la strîmtoare ori la marginea prăpastiei, nu stă nepăsător, ci cu sfat nimerit te povățuiește; îți arată lipsurile, greșelile, înfumurarea, pe toate drept îndreptîndu-le, la cele bune te aduce. Vorbindu-ți pe față îți deschide ochii ca să te regăsești, să te cunoști și să te realizezi deplin. Ia parte la soarta ta pe cîmpul de luptă al vieții.

Onoarea și datoria cere să-ți cinstești și iubești prietenul, să-i fii devotat, să nu-l părăsești în ziua necazului. Că „nu se arată în fericire cel ce este prieten...” (Is. Sir. 12, 10).

Indisolubil legată de dragostea care, cu drag, se dăruiește neconștient, prietenia își dovedește puterea de adevăr, de răbdare și jertfelnicie. A spus-o și întărit-o cu sîngele Său Cel ce este întruparea desăvîrșită a prieteniei, Domnul nostru Iisus Hristos: „Mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are, ca viața lui să și-o pună pentru prieteni” (Ioan 15, 13).

Sentiment adînc omenesc și tonic de bunătațe, prietenia apropie inimile, asociindu-le pentru un scop obștesc, practic și spiritual: slujirea vieții și aspirația de a merge tot înainte spre înălțarea întru omenie.

Legăturile prietenești între oameni converg organic spre încredere și respect reciproc, netezind trudnic drumul ce duce spre înțelegerea în spirit și „pacea lui Dumnezeu” (Filipeni 4, 7) — coloanele pe care se sprijină lumea.

Tocmai în aceasta stă tîlcul și înfrîurirea pozitivă a prieteniei active și militante: să capete forță și trăinicie, să devină legămînt sacru, înfăptuire morală temeinică în conștiințe, solidaritate umană.

Drept aceea cu toții să ne formăm în duhul încrederii în om, cu toții să lucrăm ca prietenia să fie sădită în adîncurile sufletului ale maselor.

În șiragul virtuților de totdeauna ale poporului nostru — talentul, cumînțenia, vitejia, patriotismul — se înscrie și prietenia.

Prietenos din fire pentru tot ce-i omenesc, românul s-a născut cu brațele deschise pentru a strînge pe frații de pretutindeni, omenirea întreagă, pe care o concepe ca împlinirea firească a prieteniei.

Pr. Gh. Oneșiu

IOAN POPAZU

(Urmare din pag. 3)

sufletești a îmbrățișa cu căldură cauza bisericii și mai ales trebuința, de primă oră: școala lăsată aproape în părăsire, dînd viață propriilor sale convingeri: „Dacă națiunea noastră în viforoasele timpuri din urmă nu afla în bărbații săi apărători înțelepți, ea se afla în cel mai vederat pericol de a cădea total pentru ca să nu se mai poată ridica.” Ioan Popazu, nu numai că nu a rămas la „stația” de dascăl ci, înflăcărat de ideile sale și uzînd de poziția sa de protopop, reorganizează complet școala, așezînd pentru cele patru clase de băieți și una de fete (de unde la venirea sa erau doar două clase cu frecvență foarte redusă) dascăli de mare nădejde în persoana lui Iosif Barac (viitorul protopop), Andronic Androna, Nicolae Preda, Nicola Nicolau și Toma Moldovan și canalizînd vechiul obicei al daniilor pentru școală, pentru asigurarea unei baze materiale de lungă durată. Așa s-a născut generoasa idee de înființare a unui gimnaziu românesc la Brașov, idee concretizată încă în 1840 prin alcătuirea unui monumental plan și a unei comisii (al cărei președinte era), destinate a studia premisele noului gimnaziu. Intervenind evenimentele revoluției pașoptiste, Popazu se dedică acesteia, însuflețit de cauza măreață a românilor transilvăneni, fiind ales secretar al revoluției pe cîmpia de la Blaj, alături de Laurian și Cipariu, cu misiunea de a înainta rezoluțiile Adunării împăratului de la Viena.

După revoluție, își reia gîndul privitor la înființarea unei școli superioare la Brașov.

Cu ajutorul material și moral primit din partea mitropolitului Andrei Șaguna, al cărturarilor locali și cel al negustorilor brașoveni, își vede visul cu ochii prin înființarea la 1850 a primului gimnaziu brașovean, „confesional și național”, sub egida celor două biserici: „Sf. Nicolae” din Schei și „Sf. Adormire” din cetate. După înființare, ca președinte al Eforiei școlare, îl aflăm preocupat pentru buna funcționare a gimnaziului prin construirea unui edificiu corespunzător, asigurarea de cadre, obținerea dreptului de publicitate etc.

Toate aceste fapte, cărora li se adaugă multe altele neprezentate de noi (activitatea în cadrul Astrei, înființarea unei școli elementare în Brașov-Blumăna etc.) îl situează pe protopopul Ioan Popazu în rîndul marilor corifei ai vieții culturale și bisericești din Brașov și din întreaga Transilvanie.

După 1865, ca episcop al diecezei Caransebeșului, își continuă pînă la sfîrșitul vieții cu același elan creator activitatea păstorească începută la Brașov, înființînd un institut teologic și o școală pedagogică și contribuind la reanimarea vieții bisericești și cărturărești din această Eparhie.

Se stinge din viață la vîrsta de 81 de ani după o îndelungată activitate pusă în slujba Bisericii ortodoxe, ca diacon, paroh, protopop și episcop, în slujba ridicării obștei românești din Transilvania. Numele său este apreciat de scriitorii timpului (Odobescu), purtat de societăți culturale („Societatea de lectură — Ion Popazu” a elevilor brașoveni), de un bust ridicat în 1895 la Caransebeș și de alte manifestări care cinstesc amintirea sa mereu vie în sufletele urmașilor.

Prof. Vasile Oltean

Din învățăturile Sf. Părinți

„Ține cu atenție și cu putere cîrma vieții! Stăpînește-ți bine privirile, ca nu cumva valurile furtunoase ale pasiunii să te cuprindă prin ochi; cîrmuiește-ți urechea, pentru ca nimic vătămător să nu pătrundă în ea; strunește-ți limba, pentru ca ea să nu rostească nici un cuvînt oprit. Ia seama, la clocotirile miniei, ia seama la asalturile fricei, ia seama la greaua povară a întristării. Pasiunile sufletului sînt ca valurile; dacă le vei domina, vei pluti fără primejdie cursul vieții; însă dacă te vei pleca odată spre o pasiune, altă dată spre alta, vei fi ca o corabie, neîncărcată și fără ancoră, vei fi atras în vârtejurile păcatelor! Învață deci ce se cuvine să faci ca să cîștigi arta de a te cîrmui. Navigatorii au obiceiul de a privi în sus, spre cer și de a-și rîndui astfel direcția. Ziua, este soarele care-i călăuzește, noaptea, este Ursa mare sau alta oarecare din acele stele ce strălucesc totdeauna pe firmament. Ridică-ți și tu ochii la cer; urmează exemplul Psalmistului care strigă: „Doamne, către Tine am ridicat ochii mei, cel ce locuiești în cer!” Privește dar, totdeauna spre soarele dreptății. Pașii tăi să se îndrepteze după poruncile Domnului, ca niște stele strălucitoare. Fii totdeauna treaz. Să nu dormiteze ochii tăi. Legea lui Dumnezeu să te călăuzească neîncetat și atunci suflarea Duhului Sfînt va îndrepta calea ta. Dulcea sa răsufare te va împinge, pînă ce vei sosi, întreg și sănătos în portul liniștit și senin al voinței lui Dumnezeu, a căruia este slava și împărăția în vecii vecilor.”

Sf. Vasile: Fragment dintr-o omilie
la cartea Pildelor lui Solomon

*

„Părea că eu și Vasile nu formam decît un singur suflet, care însufletește deodată amîndouă trupurile. Parcă locuiam așa zicînd unul în altul. N-aveam decît un singur scop: virtutea; o singură ocupație: de a nu trăi decît cu gîndul la un viitor mai bun. Departe de a frecventa pe aceia din colegi ale căror moravuri erau pătimașe, iar purtările puțin pașnice, — noi căutam numai și numai societatea acelora care prin felul lor de a fi și prin înțelepciunea lor, erau cei mai potriviți ca să ne îndrume spre bine. Știam că într-adevăr purtările rele sînt mai molipsitoare decît cele bune, după cum și răspîndirea bolii se face mai repede decît redobîndirea sănătății. Același motiv ne făcea să alegem și dintre științe nu pe cele care ne ațîtau plăcerile, ci pe cele care se dovedesc mai folositoare, căci știam că pentru tineri instrucțiunea poate fi deopotrivă fie prilej de înălțare, fie în-cepăt de ruină, după orientarea pe care i-o dai. Nu cunoșteam decît două drumuri: unul (și acesta era cel principal) era drumul bisericii, unde ne întăream cu rugăciunile și cu învățăturile sfînte; celălalt al școlii, pentru dobîndirea a tot felul de cunoștințe. Soliditatea înaltelor principii creștine dobîndite în acest chip ne apăra de toată influența cea rea și ne simțeam înălțați sufletește ca să atingem virtutea.”

Sf. Grigorie Teologul descriînd anii
de studenție de la universitatea din
Atena

Erezia, despărțire de Dumnezeu

„Se spunea despre părintele Agaton, că s-au dus oarecare la dînsul, auzind că are dreaptă și mare judecată. Și vrînd să-l încerce de a sa minie, i-au zis lui: Tu ești Agaton? Am auzit despre tine că ești desfrînat și mîndru. Iar el a răspuns: Ei bine, așa este. Și i-au zis lui: Tu ești Agaton bîrfitorul și clevețitorul? Iar el a răspuns: Eu sînt. Au zis iarăși: Tu ești Agaton eretic? Iar el a răspuns: Nu sînt eretic. Și l-au întrebat pe el, zicînd: Spune-ne nouă, pentru ce atîtea cîte ți-am zis ție le-ai primit, iar cuvîntul acesta nu l-ai suferit? Zis-a lor: Cele dintîi asupra mea le scriu, căci sînt spre folosul meu. Iar cuvîntul acesta eretic este despărțire de Dumnezeu și eu nu voiesc să mă despart de Dumnezeu. Iar aceia auzind, s-au minunat de dreapta lui judecată și s-au dus zidiți, adică folosiți” (Patericul, p. 26).

Era, într-adevăr, părintele Agaton desfrînat, mîndru, bîrfitor și clevețitor? Nu era. El era un

călugăr cu viață curată. Însă aceste acuzații, el le-a acceptat din smerenie, care este una dintre cele mai mari virtuți creștine.

Domnul nostru Iisus Hristos spune: „Oricine se înalță pe sine va fi umilit, iar cel care se smerește pe sine va fi înălțat” (Luca 18, 14).

Dar, chiar dacă creștinul este desfrînat, mîndru, bîrfitor, clevețitor și săvîrșește și celelalte păcate, toate aceste păcate îl îndepărtează numai de Dumnezeu, dar nu rup legătura dintre credincios și Dumnezeu. Să ne aducem aminte de tînărul risipitor din Evanghelie. Acest tînăr a ajuns în starea cea mai de jos a păcatului și totuși, la întoarcere, Dumnezeu l-a întîmpinat cu toată iubirea și nu l-a primit între argați, cum a cerut tînărul, ci l-a considerat mai departe ca fiu al său.

Nu tot așa este cu ereticul. Între eretic și Dumnezeu legătura se rupe. Se poate reface această

ruptură? Se poate reface, dar cu foarte mare greutate. În mod obișnuit, cine acceptă erezia, moare în ea. Așa se întîmplă cu aceia care părăsesc Biserica, organul care ne ajută la mîntuirea noastră. De aceea, părintele Agaton a respins acuzația ce i s-a adus că este eretic.

Ereticul este plin de mîndrie, plin de sine. El interpretează Scriptura nu cum învață Biserica, ci cum îl taie capul. El se exclude din Biserica întemeiată de Mîntuitorul Hristos și-și întemeiază biserica proprie.

Despre eretic, Sf. Apostol Pavel spune: „De cel eretic după întîia și a doua muștrare, depărtează-te, știînd că acesta s-a abătut și păcătuiește, fiind de sine însuși osîndit” (Tit 3, 10—11).

Protos. Ipolit Ciubotaru